

Liability for asbestos-related injuries

door F. Sobczak

*Mr. dr. A.J. Van **

De aansprakelijkheid voor asbestgerelateerde ziekten is een onderwerp dat de wetenschappelijke wereld kennelijk nogal boeit. Op 6 december 2012 promoveerde Sjoukje van der Bij aan de Medische Faculteit van de Universiteit Utrecht op een onderzoek naar de relatie tussen lage asbestblootstellingen en het ontstaan van longkanker.¹ Kort daarna, om precies te zijn op 17 januari 2013, volgde Faro Sobczak met een dissertatie over de juridische problemen bij de vaststelling van het causaal verband tussen asbestblootstelling en longkanker.² De promotie vond plaats aan de Juridische Faculteit van de Universiteit van Maastricht. Als (voorlopig) sluitstuk hoopt op 13 mei 2013 Evelien de Kezel in Utrecht te promoveren op een proefschrift over asbest, gezondheid en veiligheid.³ Beide juridische dissertaties zijn rechtsvergelijkend van aard. Sobczak trekt een vergelijking tussen het Engelse en het Nederlandse aansprakelijkheidsrecht, terwijl De Kezel ook het Belgische aansprakelijkheidsrecht onder de loep neemt. De dissertatie van Sobczak is bovendien geheel in het Engels geschreven, wat al een prestatie op zich kan worden genoemd.

Sobczak onderscheidt twee vormen van causaliteitsonzekerheid die zich in asbestzaken kunnen voordoen. De eerste is onzekerheid ten aanzien van de gedaagde (*wie* heeft de schade veroorzaakt?) en de tweede onzekerheid ten aanzien van de oorzaak van de schade (*wat* heeft de schade veroorzaakt?). De eerste vorm van onzekerheid komt vooral voor in combinatie met de asbestziekte mesothelioom, de tweede is specifiek voor longkanker omdat daarbij ook het rookgedrag van de patiënt in causaal opzicht een rol van betekenis kan spelen. Het is vooral die laatste problematiek die Sobczak heeft onderzocht.

Het vaststellen van het causaal verband is in die situatie niet mogelijk zonder inschakeling van deskundigen afkomstig van andere disciplines, zoals de epidemiologie, de arbeidshygiëne en de longgeneeskunde. Sobczak is zich daarvan bewust en heeft elementen uit die disciplines op fraaie wijze in zijn onderzoek verwerkt. Uitgebreid besteedt hij aandacht aan de wijze waarop deskundigen epidemiologische gegevens gebruik-

ken om de waarschijnlijkheid te berekenen dat de longkanker is veroorzaakt door asbestblootstelling. De meerwaarde van het proefschrift is gelegen in de kritische manier waarop Sobczak deze werkwijze tegen het licht houdt. Zo wijst hij op het gevaar van miscommunicatie in de interactie tussen de rechter en deskundigen uit andere disciplines. Zijn onze rechters wel in staat de statistische gegevens die hun worden aangeleverd op een juiste wijze te beoordelen en te vertalen naar een juridisch causaal verband? Sobczak stipt een aantal valkuilen aan en constateert dat voor een nauwkeurige bepaling van de veroorzakingswaarschijnlijkheid meer informatie dan tot dusverre werd verzameld nodig is over de rookgeschiedenis van de eiser, de chemische aard van de ingeademde asbestvezels en de aard van het statistische verband tussen roken en blootstelling aan asbest. Naar aanleiding van dit alles doet hij de aanbeveling aan rechters om zich bewust(er) te worden van de verschillen tussen epidemiologisch causaal verband en juridisch causaal verband en meer gebruik te maken van de discretionaire bevoegdheid om de bevindingen van de deskundigen naar eigen juridisch inzicht te interpreteren.

In zijn proefschrift toont Sobczak zich een sterk voorstander van het oplossen van causaliteitsproblemen met behulp van de leer van de proportionele aansprakelijkheid. Dat ontlokte Hartlief tijdens de verdediging de opmerking dat hij zelfs verder ging dan 'profeten' van dit leerstuk als Akkermans en Van. De opmerking van Hartlief zag op het voorstel van Sobczak om ook bij een zeer hoge kans een proportionele vergoeding toe te kennen. Sobczak gaat daarmee in tegen de heersende leer zoals die door de Hoge Raad is verwoord in het arrest Nefalit/Karamus.⁴ In dat arrest overwoog de Hoge Raad dat bij een zeer hoge kans niet een proportionele, maar een volledige schadevergoeding moet worden toegekend.⁵ Hoewel niet iedereen het met dat voorstel eens zal zijn, staat vast dat Sobczak een afgewogen proefschrift heeft geschreven over een complexe juridische problematiek.

* Mr. dr. A.J. Van is advocaat en universitair docent aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

1. S. van der Bij, Malignant mesothelioma and asbestos-related lung cancer: Diagnosis, prognosis and burden, 2012, 155 pagina's.
2. F. Sobczak, *Liability for asbestos-related injuries* (diss.), Maastricht: Universitaire Pers Maastricht 2013, 295 pagina's.
3. Aan dit proefschrift zal in een volgend nummer van dit tijdschrift aandacht worden besteed.

4. HR 31 maart 2006, LJN AU6092.

5. Omgekeerd overwoog de Hoge Raad dat bij een zeer kleine kans geen schadevergoeding moet worden toegekend. Daarmee lijkt Sobczak het wel eens.